

Nr 122

Av herr **Wachtmeister**, *angående vissa ändringar i lagen om sammanföring av samfällid vägmark med angränsande fastighet m. m.*

Enligt lagen om sammanföring av samfällid vägmark med angränsande fastighet m. m. (SF 152: 1952) kan väg, avloppsdike och bäck samt annat dylikt mindre vattendrag, som vid tidigare förrättning undantagits för samfällt behov, sammanföras med de fastigheter, inom vilka de ligga eller till vilka de gränsa, enligt enkla regler.

Annorlunda ligger det till med andra samfällida områden. Vid våra äldre laga skiften och hemmansklyvningar undantogos åtskilliga samfälligheter för olika ändamål enligt reglerna i 10 kap. 66 § i 1866 års skiftesstadga och därmed jämförligt lagrum i äldre skifteslagstiftning, vilka undantagna områden icke skulle hava större vidd, än behovet fordrade. Värdet av dessa samfälligheter är i regel ytterst obetydligt i förhållande till värdet av skifteslagens skiftade mark.

För de fastigheter, som inom sina gränser ha sådana samfälligheter, äro dessa emellertid till avsevärt förfång. Ofta — för att icke säga oftast — vet ingen exakt var gränserna för sådana lertag, vattningar, upplagsplatser o. dyl. gå på marken, vilket särskilt, när ifrågavarande område är bevuxet med skog, kan vålla tvistigheter om äganderätten till det ena eller det andra trädet. Vid varje avstyckning eller annan lantmäteriförrättning måste emellertid hänsyn tagas till dessa samfälligheter, vilka numera blott i undantagsfall torde fylla något av skifteslagets gemensamma behov utan huvudsakligen ha historiskt intresse. En oproportionerligt stor del av lantmätarnas arbetstid går åt att uppsåra samfälligheter av detta slag och bestämma desamma å marken obefintliga gränser.

Enda sätt att enligt gällande lag få bort samfälligheter, sådana som här äsyftas, är — i varje fall om det rör sig om ett större antal delägare — skifte enligt nuvarande jorddelningslag med allt vad detta innebär av petitesser och avsevärda kostnader, ej blott för de enskilda utan även för det allmänna, enär ju kostnaderna för laga skifte till 50 % subventioneras av staten. Om nu ett samfällt område säljes till intilliggande markägare, måste det avstyckas för sammanläggning, och härvid måste alla delägarfastigheternas inteckningar dödas i vad rör samfälligheten.

När 1952 års sammanföringslag tillkom, övervägdes — och förordades från praktiskt sakkunniga — att låta den omfatta ej blott vägar, diken m. m. utan även samfälligheter i övrigt, som undantagits vid jorddelnings-

förrättningar. Förslaget i detta avseende följ emellertid efter invändningar från juristhåll att i så fall inteckningshavares rätt kunde äventyras, enär samfällighet kunde ha sådant värde, att t. o. m. fastighetens intecknade gäld vore baserad härpå. Invändningarna torde icke kunna förklaras helt obefogade, men antalet fall de gälla är så försvinnande litet, att dessa fall icke böra få stå hindrande i vägen för en förnuftig ordning i fråga om det stora flertalet samfälligheter. Är det så, att inteckningshavares rätt vid sammanföring kan tänkas trädas för när, kan förrättningsmannen mycket väl pröva denna fråga på samma sätt som redan nu sker vid kvittning av likvider i samband med laga skifte eller ägoutbyte.

1954 års fastighetsbildningskommitté kan förmodas behandla även denna specialfråga, även om den ej uttryckligen nämnts i direktiven (Riksdagsberättelsen 1954 I Ju: 34). Det kan därför kanske invändas, att någon lagändring nu icke bör vidtagas i avvaktan på kommitténs betänkande.

Häremot må framhållas,

dels att det torde dröja avsevärd tid innan fastighetsbildningskommitténs arbete resulterat i lagstiftning; kommittén uttrycker sig i 1959 års riksdagsberättelse mycket obestämt: "Utsikter torde finnas att utredningsarbetet kan slutföras om icke under 1959 så i varje fall under 1960",

dels att i direktiven till kommittén flera gånger påpekats vikten av att "göra förfarandet i fastighetsbildningsärenden snabbare, enklare och billigare" och att detta i dagens läge med, icke minst på grund av lantbruksnämndernas verksamhet, livligt arbete på fastighetsbildningens område väl motiverar en delreform,

dels att partiella reformer på jordlagstiftningens område icke innebära någon nyhet (1950, 1951, 1952 och 1953 års riksdagar).

Under hänvisning till vad ovan anförts får jag därför hemställa,

att riksdagen ville besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t begära sådana ändringar i lagen den 18 april 1952 (nr 152) om sammanföring av samfällad vägmark med angränsande fastighet m. m.,

att lagen i stället kallas lag om sammanföring av samfälligheter med angränsande fastighet m. m.,

att lagen 1 § ändras enligt nedanstående uppställning:

Nuvarande lydelse

Denna lag äger tillämpning på mark, vilken vid lantmäteri- eller mättningsförrättning undantagits till väg för gemensamt behov, så ock på annan vägmark, som är samfällad för två eller flera fastigheter.

Vad i lagen stadgas om vägmark

Föreslagen lydelse

Denna lag äger tillämpning på mark, vilken vid lantmäteri- eller mättningsförrättning undantagits för samfällt behov, vad vägmark beträffar jämväl annan sådan, som är samfällad för två eller flera fastigheter.

skall äga motsvarande tillämpning på mark avsedd till avloppsdike ävensom på bäck och annat dylikt mindre vattendrag.

Vid sammanföring skall förrättningsmannen pröva, att inteckningshavares rätt icke äventyras, därest ersättning för samfällda marken icke utgår.

samt att av ändringen av 1 § betingade ändringar av lagens övriga delar vidtagas.

Stockholm den 20 januari 1959

Hans Wachtmeister
